

МЕДІАКОМУНІКАЦІЇ: ТЕОРЕТИЧНІ І ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ

Ігор Вдовичин

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3210-768>

доктор політичних наук,
професор кафедри теорії та історії політичної науки,
Львівський національний університет імені Івана Франка
(Львів, Україна)
Vdovychyn.I@gmail.com

УДК 070:004.77]:32.019.57(470+571:477)"2022/..."

ПИТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ВІЙНИ НА СТОРІНКАХ ЖУРНАЛУ «УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖДЕНЬ» (2022–2024 рр.)

DOI 10.37222/2786-7552-2024-4-9

Проаналізовано феномен «інформаційна війна», яка стає одним із вирішальних інструментів впливу в сучасному світі, сповненому повномасштабних війн, які загрожують перерости у III світову, що обумовлює актуальність теми. Представлено історію наукового опрацювання питання інформаційної війни в сучасних дослідженнях, зокрема В. Горбуліна, В. Петрика, М. Требіна, А. Фісуна та ін. Метою визначено розкриття інструментарію інформаційної війни та засобів протидії, зокрема на прикладі журналу «Український тиждень». Для реалізації поставленої мети визначено такі завдання: продемонструвати підходи до складових інформаційної війни – різноманітних ІПСО (інформаційно-психологічних операцій) та потенційні небезпеки, які виникають у разі відсутності опірності до маніпуляцій свідомістю та інформаційного насильства. Як методологічну основу використано системний, герменевтичний та історичний методи. Показано проблеми для «інформаційної гігієни» у зв'язку з широким використанням Росією технологій інформаційної війни проти нашої країни та інструментарій опору, зокрема активну інтелектуальну діяльність журналу «Український тиждень» у 2022–2024 рр. Важливість праці періодичного видання обумовлена

не лише прямим зверненням до цих питань, а перш за все розумінням ширшого історичного та політичного контексту, в якому відбуваються події. Це досягається шляхом публікації різноманітних публіцистичних, дослідницьких, аналітичних матеріалів, зокрема і закордонних авторів. Журнал формує у своїх читачів світоглядну позицію, яка дозволяє критично сприймати зовнішні інформаційні впливи. Така позиція періодичного видання не лише є відповіддю на гостроактуальні проблеми у протистоянні з Росією, а й виконує важливу роль у творенні в Україні інтелектуального середовища свободи.

Ключові слова: інформаційна війна, ЗМІ, преса, Росія, Україна, маніпулювання, «Український тиждень».

Актуальність проблеми. Людство перебуває на етапі якісних трансформацій, що визначаються багатьма чинниками, та чи не центральне місце займає інформація в житті сучасного суспільства, яка стає основним ресурсом покращення нашого добробуту і наймовірно ефективним засобом впливу на людину, суспільство, державу, людство в цілому, перетворюючись на своєрідну зброю масового ураження.

Аналіз останніх джерел і публікацій. Проблемам вивчення феномену «інформаційна війна» сучасні дослідники приділяють чимало уваги. Серед українських фахівців назвемо В. Горбуліна, О. Додонова, Д. Ланде (Горбулін та ін., 2009), В. Жадько (Жадько, 2018), В. Петрика (Петрик, 2009), Ю. Твердохліб (Твердохліб, 2019), А. Фісуна (Фісун, 2011) та ін.

Метою статті є перш за все дослідження спроможності людини протистояти новітнім інструментам маніпулювання її свідомістю – проблеми, яка набула особливої актуальності в умовах російської агресії. Це потребує аналізу як інструментарію інформаційної війни, так і засобів протидії, зокрема періодичних видань, та розкриття інформаційної війни як своєрідного соціокультурного феномену трансформації сучасної людської цивілізації.

Виклад основного матеріалу. В умовах повномасштабної війни, яку веде Росія проти України, посилилась вага збереження морально-психологічної стійкості українських громадян. Відповідно, противник докладє максимальних зусиль для руйнування вольової спроможності українського суспільства

до опору. В академічній науці загальноприйнятим є підхід, що першим автором, який ще 1976 р. застосував термін «інформаційна війна» і сформулював основні положення її концепції, вважається американський учений Т. Рона (Rona, 1996). Сам термін «інформаційна війна» став широко застосовуватися американськими військовими фахівцями після завершення операції «Буря в пустелі», де інформаційна зброя показала свою високу ефективність і поступово набула популярності (Требін, 2013, с. 188). Однак не менш очевидно, що сам феномен і його інструментарій (відповідно до технологічного рівня того чи іншого суспільства) були знаними і широко використовувалися уже в часи перших держав. У класичній роботі середньовічного китайського мислителя Сунь-дзи «Мистецтво війни» читаємо: «Війна – це мистецтво брехні. Тому, якщо ти вправний, придурюйся невмілим. Якщо ти діяльний – корч із себе млявого... Якщо його легко розгнівати – вдавайся до провокування. Якщо знаєш про низьку самооцінку нападника – роздмухай його зухвалість...» (Сунь-дзи, 2017, с. 14). Розвиток технологій посилив вагу і роль інформаційного протистояння у мирний час, а ще більше – у час війни. Головним завданням інформаційної війни є підрив морально-психологічного стану, зміна поведінки й емоційного настрою, дезорієнтація та дезінформація, послаблення певних традицій і переконань, залякування власного народу образом ворога, а супротивника – своєю могутністю, забезпечення ринків збуту (як складова конкурентної боротьби). Спроби залякати супротивника за допомогою агітації, дезінформації та *пропаганди* відомі з часів Стародавнього Єгипту, Греції та Риму, однак особливого значення інформаційна війна набула у 20-му ст., коли розвиток ЗМК (газети, радіо, телебачення, Інтернет) дозволив маніпулювати масовою свідомістю на значних відстанях. Сучасне суспільство, яке отримало характеристику інформаційного (через його залежність від новітніх технологій виробництва і розповсюдження інформації), стає водночас й уразливішим в інформаційній війні (Пилипчук, 2011).

Загалом можна погодитися із визначенням «інформаційна війна», яке запропонував М. Требін. На його думку, інформаційну війну необхідно розглядати як соціальне явище, що є однією з форм розв'язання існуючих різноманітних суперечностей в усіх

сферах суспільного життя між державами, націями, народами, соціальними групами засобами інформаційного насильства (Требін, 2013, с. 188). Що напевне потребує уточнення – це те, що сучасна інформаційна війна є неймовірно ефективною щодо маніпуляцій над людською свідомістю, веде не лише до інформаційного насильства, а й до масової зміни свідомості, і за певних обставин є прикладом геноциду. Зокрема, такі риси має інформаційна війна, яку веде Росія проти українського народу, заперечуючи його існування, право на власну мову та історію. Вважаючи пряме фізичне насильство щодо тих, хто не піддається російській пропаганді, неминучим і необхідним, як це вже російська імперія зробила з підкореними народами (бурятами, татарами, якутами, чеченцями, тувинцями, калмиками...), зруйнувавши їх свідомість, мобілізувала на війну проти України. Представники цих та інших народів захищають імперію, яка знищувала їх предків, призвела до руйнування їх культури, мови, традицій... Вчинила геноцид над цими народами, а вони їй вірно служать, оскільки втратили ідентичність. Слушним є застереження української дослідниці Ю. Твердохліб про небезпеки інформаційно-психологічного впливу Кремля на незалежні держави, що входили до складу СРСР. Для них передбачено поступове досягнення такого ж повного контролю з боку Кремля, який вже досягнуто на території Російської Федерації (Твердохліб, 2019, с. 208). І вже на наступному етапі розповсюдження військової агресії населення опанованих територій буде використане як гарматне м'ясо. Тому в сучасних умовах інформаційна війна йде перш за все за збереження ідентичності, яка стає важливою складовою національної та особистої безпеки.

Інформаційна війна складається з окремих елементів, які отримали назву «інформаційно-психологічна операція» (ІПСО). Це питання практично з перших днів масштабної агресії привернуло увагу журналу. Часопис інформував, що ІПСО – це дещо видозмінений переклад поняття Psychological Operations, PSYOPS. Сенс таких операцій, якщо максимально спростити, полягає в тому, щоб спочатку вплинути на настрої груп у суспільстві. На наступному етапі поширення таких настроїв прямо позначиться на діях представників цього ж суспільства. ІПСО застосовують і в мирний, і у воєнний час. Під час нинішньої

війни йдеться про те, щоби передусім забезпечити загарбнику оптимальні умови для взяття під контроль території, тобто зробити все, щоб українці не чинили опору російським окупантам (Що таке ІПСО..., 2022). Інформаційна війна, власне, складається з комплексу інформаційно-психологічних операцій. Таким чином, інформаційно-психологічні операції – обов'язкова складова війни. Однак пам'ятаймо, що вони цілком можуть розроблятися й проводитися і в мирний час. Такі операції складаються з політичних, військових та ідеологічних заходів, мета яких – зміна поведінкових і емоційних установок певних груп людей та окремих осіб з тих чи тих питань у бажаному напрямі (Жадько, 2018, с. 231).

Ведучи мову про завдання інформаційних операцій, варто зазначити: їхня реалізація не завжди може приводити до прогнозованих наслідків. Така природа віртуальних впливів. По-перше, нереально врахувати всі соціальні, політичні, релігійні, історичні, економічні, психологічні, ментальні, культурні чинники, а також особливості сприймання інформації різними за національною належністю, віком, соціальним становищем та іншими характеристиками аудиторіями. Таким чином, неможливо точно передбачити ефект впливу, оскільки він залежить від безлічі не лише об'єктивних, а й суб'єктивних факторів, а також швидко змінюваної політичної кон'юнктури. По-друге, потрібно враховувати і такий фактор, як наявність «іmunітету» до певних інформаційних впливів у певному соціальному середовищі. Цей бар'єр виникає завдяки так званій імунній системі середовища, що може не пропустити інформаційні впливи, якщо вона досить потужна та/або вже навчилася захищатися від подібних впливів. До підготовчих дій для здійснення інформаційних операцій може належати створення «імунодефіциту» соціального середовища шляхом впливу через інформаційний простір, наприклад, за допомогою матеріалів у ЗМІ (Жадько, 2018, с. 232). На нашу думку, журнал «Український тиждень» є прикладом формування світоглядного імунітету проти ворожих ІПСО.

Український дослідник В. Петрик пропонує схему інформаційно-психологічної операції з огляду на ознаки, які помітні в інформаційному просторі під час її проведення. Вона передбачає такі етапи: створення інформаційного приводу – конкретної

або вигаданої події, яка використовується для спеціальної інформаційної операції; «розкрутка» інформаційного приводу – поступове зростання напруги (кількості повідомлень та їх сенсаційності, тенденційності, емоційності і, як правило, недостовірності); загострення напруги (Петрик, 2009, с. 72).

Сьогодні найпопулярнішими методами, які застосовуються в межах інформаційно-психологічних операцій, є дезінформація, психологічний тиск, розповсюдження чуток, диверсифікація громадської думки. Зазвичай вони є надійною «зброєю» пропаганди, інформаційної агресії, маніпулювання, інформаційного тероризму. Пропаганда в межах інформаційно-психологічних операцій застосовується як спеціальний метод впливу на думки, емоції, настанови чи поведінку будь-якої окремої групи людей з метою набуття переваг, прямих чи непрямих. У даний час жодна держава не в змозі захистити себе та своїх громадян, використовуючи лише військово-технічні засоби. Забезпечення національної безпеки і реалізація стратегічних комунікацій стають комплексним завданням. Щоб вирішувати такого роду завдання, необхідно використовувати усі форми засобів протидії, включаючи й інформаційно-психологічні.

Важливим інструментом в інформаційній війні, яку веде Росія проти України, є інтернет-тролі. П. Померанцев, британський журналіст і спеціаліст з медіа та пропаганди в сучасній Росії, у своїй книзі «Це не пропаганда» розповідає про ботоферму в Ольгіно (передмістя Санкт-Петербурга), яка займалася просуванням прокремлівських наративів по всьому світі, зокрема в Україні. «Ольгінські тролі» стали сумнозвісними у світі через участь в американській президентській кампанії, вони також доклали руку до розхитування громадської думки в Україні починаючи з 2014 р. — простіше кажучи, курували інтернет-антимайдани та створювали видимість підтримки Януковича та проросійського курсу України (Котубей-Геруцька, 2022).

Робота тижневика «Український тиждень» багато в чому є повною протилежністю до того, про що йшла мова вище, – це приклад якісної, аналітичної журналістики. Стратегічно такий підхід є правильним, він формує засади опірності інформаційним спецопераціям. Це можна простежити вже на тих матеріалах, які з'явилися на сторінках часопису напередодні повномасштабної

агресії Росії проти України. Заслугове на увагу вміщення есеїв англійського аналітика Е. Лукаса. Ще напередодні агресії він застерігав: «Тож наразі для Владіміра Путіна переваг військової агресії більше, ніж ризиків... Європейським столицям, які з острахом ставляться до війни, військові й дипломатичні поступки можуть видатися доцільними. Їх, безумовно, добре сприймуть у Росії, де пропаганда доводить громадську думку до параноїдальної паніки щодо гаданої злостивості Заходу» (Лукас, 2021–2022, с. 14). Важливою є не лише стратегічна далекоглядність Е. Лукаса і щодо реальності війни, і щодо «обережної» поведінки Заходу. Та перш за все увагу привертають його слова про російську пропаганду, яка доводить власне населення до параноїдального стану. Щоб вести зовнішню війну, російська влада спочатку здійснила ефективну інформаційну спецоперацію над власним народом, зруйнувавши критичне мислення і зануривши в історичні міфи. І не лише над російським народом. Німецький політичний аналітик Р. Герцінгер підтверджує застереження Е. Лукаса про відсутність у західних лідерів розуміння стратегічних загроз, що постають із риторики В. Путіна і цілеспрямованого формування в російському суспільстві почуття ресентименту і готовності до війни. «Гостра воєнна загроза миру в Європі з боку РФ ще не призвела до давно назрілої парадигми в політиці ФРН щодо путінського режиму. Замість зосередити увагу на його стримуванні й відлякуванні, його досі вважають хоч і складним, але неодмінним партнером з діалогу та безпеки» (Герцінгер, 2021–2022, с. 15). У той чи інший спосіб німецькі політики потрапили під вплив російських пропагандистських наративів про особливу роль Росії та її особливі права. На небезпеках суто емоційного, політтехнологічного сприйняття політичних процесів, що є теж наслідком інформаційного впливу на сучасне суспільство, наголошує і американський дослідник Р. Фаркас: «Американські вибори стали настільки всюдисущими, що кампанія йде постійно. Як наслідок, політики не шукають рішення, а шукають думку, про яку їхні піар-консультанти скажуть, що вона підвищить їхню популярність» (Фаркас, 2021–2022, с. 12). Перед нами вже проблеми, породжені інформаційним суспільством, коли надмірна швидкість політичних подій, і не лише політичних, спонукає звертатись не до раціональних аргументів, які вимагають часу – і

для їх викладу, і для сприйняття, і осмислення, а до короткочасної привабливості для виборця. Тому акцентують той чи інший рівень емоційного впливу, той чи інший спосіб маніпуляції. І це в країні сталої демократії. Громадяни в західних демократіях самі уникають надмірно «розумного», на їх думку, інформаційного повідомлення, яке вимагає думання, певних зусиль для формування самостійних висновків. Таке явище частково зумовлено розважальним характером сучасних ЗМК, які призвичаїли, завдяки використанню новітніх засобів комунікації, соціальних мереж, до поверхового сприйняття інформації, яка не повинна втомлювати і не бути тривалою. Це загальна проблема, своєрідний цивілізаційний виклик для усього людства. Принаймні для тієї його частини, яка прихильна до демократії і свободи людини.

Ще один важливий момент, який заслуговує на увагу, – розуміння редакцією журналу реальності військової загрози від Росії (ще до її повномасштабного нападу) і пошук відповідей, чи спроможна Україна протистояти. Розглядаючи потенційну загрозу, часопис звертав увагу, що, крім прямого військового вторгнення, є інструменти гібридного впливу – це й мігранти, і зовнішня російська пропаганда, і діяльність проросійських сил в Україні (Чорногор, 2021–2022, с. 43). Як ми вже тепер знаємо, перевагу було надано швидкому вирішенню «українського питання» – масштабній війні, яка мала призвести до ліквідації української державності. Та мрія про «Київ за три дні» не втілилася. Не стверджуючи категорично, що війна неминуча, «Український тиждень» слушно наголошував на стратегічній основі ефективного опору: «Підтримка українського суспільства залишається важливою складовою нашої оборони. Тільки реалізація концепції тотального опору здатна так підвищити ціну агресії, щоб Кремль стримав свої імперські апетити» (Чорногор, 2021–2022, с. 43). Українське суспільство продемонструвало свою спроможність до тотального опору. Та виявилось, що противник сам став жертвою власної інформаційної війни, сприйнявши свої пропагандистські матеріали за об'єктивну інформацію, і наважився на агресію, масштаб якої вже не дає можливості жодній зі сторін повернутися у ситуацію «як було».

У час, що передував повномасштабній війні Росії проти України, «Український тиждень» демонструє якісне розуміння

процесів, що відбуваються. Провідний колумніст тижневика Ю. Макаров привертає увагу до проблеми Голодомору не лише як акту масового вбивства голодом, інструменту зміни ідентичності населення України. А й важливості історичної пам'яті про нашу трагедію, яка повинна стати проєкцією спільної загрози, спільної жертви і недопустимості фальшування нашого минулого, спільного горя (Макаров, 2022, с. 7). Фальшування ж історії було і залишається одним з основних інструментів інформаційної війни, яку Росія (чи то у формі російської імперії, чи то у формі Радянського Союзу, чи сьогодишньої Російської Федерації) веде проти України. Якщо раніше це відбувалося шляхом суворого цензурування, то тепер – маніпуляцій, перекручування фактів, розмивання масштабів трагедії. Такий усвідомлений історичний урок є вагомим чинником мобілізації – світоглядної і мілітарної. І те, що агресор не зумів досягти результату – швидкої окупації України, є свідченням ваги і ролі історичної правди. Тижневик перш за все зосереджується на питаннях, що дозволяють формувати цілісний світогляд, виразну громадянську позицію і, – як наслідок, – опірність до ворожих інформаційно-психологічних спецоперацій. Підтвердженням цієї думки є і стаття М. Віхрова «Путінський симулякр. Навіщо Кремль грається у консерватизм і які цінності він захищає». Вона вміщена у першому номері за 2022 р., ще напередодні нової фази війни, та привертає увагу до проблем світоглядних цінностей. З одного боку, на їх викривлення і перетворення на повну протилежність у російській інтерпретації, з іншого – на важливість і необхідність світоглядних якорів у плинному сьогоденні. Основний сенс інформаційної війни, яку веде Росія (не лише проти Заходу, як багато хто думає, а проти людської цивілізації і здорового глузду загалом), полягає у руйнуванні будь-яких уявлень про надійність переконань, фактів, навіть того, що ти бачиш особисто. Остаточною метою такого процесу є формування ідеального тоталітарного суспільства, де єдиним критерієм істинності є те, що у цей момент таким вважає влада. У своїй інформаційній війні «Кремль переконує світ у тому, що Росія – остання оаза Європи, де немає задушливої політкоректності, “гей-пропаганди”, диктату меншин і кенселінгу, де шанують традиційні цінності й не бояться називати чорне чорним, а біле – білим» (Віхров, 2022, с. 8). Тобто прагне переконати у протилежному відносно реальної

практики російського режиму, яка спрямована на позбавлення громадян не лише політичної, технічної можливості набувати чи розповсюджувати об'єктивну інформацію, а перш за все – на руйнування потягу до здобуття такої інформації, її критичного осмислення та аналізу.

Українське суспільство, перебуваючи у полі плюралістичних ЗМК, має певну традицію використання інформаційних джерел, які пропонують різні точки зору на ту чи іншу проблему. Що є незаперечно слушним, але несе і небезпеки в умовах інтенсифікації потоків ворожої пропаганди. Вже з перших днів журнал застерігає про загрози, що несуть у собі різноманітні ворожі ПСО. Відбувається період «розгойдування психіки», яке здійснюють саме через інформаційні майданчики. Часопис застерігає: нас намагаються підвести до одного висновку – легше підкоритися ворогу, ніж будь-яким чином опиратися йому (Що таке ПСО..., 2022). Періодичне видання слушно наголошує: проблема в тому, що багато людей не дотримуються інформаційної гігієни, не замислюються про те, як впливає на інших інформація, яку вони озвучують. Людині переважно складно опанувати власні емоції, особливо в умовах війни, закономірно наповненої новинами, які вимагають мобілізації духу і витримки. Тому противник активно використовує таку природну реакцію людей на стреси і прагне її конвертувати в успіх в інформаційній війні, що, як вони сподіваються, може допомогти завдати поразки Україні і на фронті.

Певна стабілізація фронту, яка не є жодним dokonаним фактом, спонукає Росію до переосмислення тактики як у зоні бойових дій, так і в інформаційній війні. Зокрема, значні зусилля докладаються для розхитування політичної стабільності у Європі. Українська журналістка О. Ворожбит зауважує, що нещодавно з'явилася публікація британського видання «Financial Times», в якій із посиланням на представників спецслужб країн Європи звучить застереження про те, що Росія намагатиметься посилити свої позиції в країнах Європи через дезінформацію, хакерські атаки та акти саботажу. Водночас упродовж останніх тижнів представники як НАТО, так і країн, що постраждали від цих атак, висловлювалися про вже наявне «посилання» диверсій та гібридних операцій (Ворожбит, 2024). Стаття датується 6 травня 2024 р. Для українського читача там, по суті, немає

нічого принципово нового. Більш важливим є посилання на поважне видання – «Financial Times», що, як про свіжу новину, інформує про потенційну небезпеку від різноманітних прийомів інформаційної війни, які може використовувати Росія. У той час, як мова повинна йти про інформаційну війну проти Заходу як доконаний і тривалий факт. Матеріалів для такого висновку достатньо.

Послідовне привернення уваги до цих питань засвідчує як вагому роль «Українського тижня» для успішного інтелектуального опору в сучасній інформаційній війні, так і значення подібної праці для майбутнього розвитку України. Твориться середовище стратегічного розуміння проблем та шляхів їх подолання. Що особливо актуально для післявоєнної модернізації нашої держави, перетворення її на реально демократичну, правову, соціальну.

Одним із центральних прийомів російської пропаганди є маніпулювання фактами. Послідовно наголошується на ролі Росії у боротьбі з нацизмом та заперечується внесок України та інших республік, що тоді входили до складу СРСР. По суті, заборонено згадувати про активне співробітництво СРСР із нацистською Німеччиною після укладання пакту Ріббентропа–Молотова 23 серпня 1939 р., який фактично дав поштовх до II світової війни. Також замовчується активна співпраця росіян із нацистами вже у час війни СРСР із Німеччиною. Чи не найвідомішим прикладом такого співробітництва стала РОА — Руская освободительная армія (нім. Russische Befreiungsarmee), сформована 1943 р. з радянських військовополонених, сотні тисяч яких перебували в німецьких таборах утримання. Головним організатором РОА став генерал Андрій Власов, що всю військову кар'єру до полону будував саме в Червоній армії з 1919 р. У РОА на кінець війни було приблизно 150 тисяч комбатантів (Олійник, 2024). Привертає увагу і висновок автора статті про причини масштабу такого колабораціонізму. На його думку, він є додатковим свідченням несприйняття більшовицького тоталітарного режиму з його терористичними методами проти цілих верств суспільства. З цього постає ще один важливий елемент у протистоянні російській інформаційній війні – радянський тоталітарний режим за своєю природою був антигуманним, руйнівним для усіх аспектів людського буття. І спроби використовувати ностальгію за

радянським минулим є суцільною маніпуляцією. Значна частина самих росіян усвідомлювала його тиранічну природу і згідна була навіть підтримати Німеччину, щоби позбутися більшовиків. Захоплення в Росії радянським минулим є поєднанням двох складових – свідомого чи підсвідомого несприйняття сучасності її населення і впливу різноманітних ІПСО, здійснених російською владою щодо власних громадян.

Висновки. «Український тиждень» виконує важливу роль у протистоянні інформаційній війні, яку веде Росія не лише проти України чи Європи в політико-географічному сенсі. Така війна йде перш за все проти тих цінностей прав і свобод людини, які собою символізує Європа і які є вагомою частиною буття українського суспільства. Журнал не лише з перших днів повномасштабної агресії долучився до розкриття змісту інформаційної війни, її складової – інформаційно-психологічних операцій. Найголовніше – ще напередодні агресії були розміщені аналітичні матеріали, які засвідчували ціннісні орієнтири часопису, застерігали про досить високу вірогідність нападу та наголошували на неминучості загальнонародного спротиву. Така стратегія є важливою з перспективи майбутнього розвитку України, забезпечує формування середовища критично думаючих громадян, спроможних дати відповіді на нові виклики, які неминуче породжує сучасна цивілізація.

Література

- Віхров, М. (2022). Путінський симулякр. Навіщо Кремль грається у консерватизм і які цінності він захищає. *Український тиждень*, 1, 8–9.
- Ворожбит, О. (2024). Росія посилює диверсії та гібридні операції по усій Європі. *Український тиждень*. <https://tyzhden.ua/rosiia-posyliuie-dyversii-ta-hibrydni-operatsii-po-usij-ievropi>
- Герцінгер, Р. (2021–2022). Незмінна нерішучість. *Український тиждень*, 51–52, 15.
- Горбулін, В. П., Додонов, О. Г., Ланде, Д. В. (2009). *Інформаційні операції та безпека суспільства: загрози, протидія, моделювання*: монографія. Київ: Інтертехнологія.
- Жадько, В. (заг. ред.). (2018). *Гібридна війна і журналістика. Проблеми інформаційної безпеки*: навч. посіб. Київ: Видавництво НПУ імені М. П. Драгоманова.
- Котубей-Геруцька, О. (2022). Ботоферми, бавовна, Кисельов. Що таке ІПСО, або інформаційно-психологічні операції. *Суспільне культура*. <https://>

suspilne.media/culture/260991-botofermi-bavovna-kiselov-so-take-ippo-abo-informacijno-psihologichni-operacii/

Лукас, Е. (2021–2022). Страхі прийдешнього року. *Український тиждень*, 51–52, 14.

Макаров, Ю. (2022). На кістках. *Український тиждень*, 1, 7.

Олійник, Ю. (2024). Російський колабораціонізм у Другу світову: замовчувана історія. *Український тиждень*. <https://tyzhden.ua/rosijskij-kolaboratsionizm-u-druhu-svitovu-zamovchuvana-istoriia/>

Петрик, В. (2009). Сутність і особливості проведення спеціальних інформаційних операцій та акцій інформаційного впливу. *Сучасні інформаційні технології у сфері безпеки та оборони*, 3(6), 71–75.

Пилипчук, Р. В. (2011). Інформаційна війна. *Енциклопедія Сучасної України*. <https://esu.com.ua/article-12460>

Сунь-дзи. (2017). *Мистецтво війни*. Львів: Видавництво Старого Лева.

Твердохліб, Ю. (2019). Інформаційно-психологічні операції Російської Федерації проти України – основні етапи та цілі. *Вісник Львівського університету*. Серія: Міжнародні відносини, 46, 206–213.

Требін, М. П. (2013). Феномен інформаційної війни у світі, що глобалізується. *Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»*. Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія, 2(16), 188–198.

Фаркас, Р. (2021–2022). «Раніше американська зовнішня політика була питанням, де обидві партії мали однакове бачення. Ті дні, на жаль, минули, і ми маємо наслідки». *Український тиждень*, 51–52, 12–13.

Фісун, А. О. (2011). Теоретично-категоріальне осмислення поняття «інформаційна війна» в структурі інформаційно-політичного простору. *Інформаційне суспільство*, 13, 43–48.

Чорногор, Я. (2021–2022). Тотальний опір. Наскільки великою є загроза повноцінної війни, і як українці можуть протистояти агресору. *Український тиждень*, 51–52, 42–43.

Що таке ІПСО, чому важливо це знати і які операції зараз проводить Росія проти України (2022, 5 берез.). *Український тиждень*. <https://tyzhden.ua/shcho-take-ippo-chomu-vazhlyvo-tse-znaty-i-iaki-operatsii-zaraz-provodyt-rosiia-proty-ukrainy/>

Rona, Thomas P. (1996). Information Warfare: an Age-Old Concept With New Insights. *Defense Intelligence Journal*, 5, 1, 53–67.

References

Chornohor, Ya. (2021–2022). Totalnyi opir. Naskilky velykoiu ye zahroza povnotsinnoi viiny, i yak ukraintsi mozhut protystoiaty ahresoru [Total resistance. How great is the threat of a full-scale war, and how can Ukrainians resist the aggressor]. *Ukrainskyi tyzhden*, 51–52, 42–43 [in Ukrainian].

Farkas, R. (2021–2022). «Ranishe amerykanska zovnishnia polityka bula pytanniam, de obydyvii partii maly odnakove bachennia. Ti dni, na zhal, mynuly,

i my maiemo naslidky» [US foreign policy used to be a bipartisan issue. Those days are sadly gone and we have the consequences]. *Ukrainskyi tyzhden*, 51–52, 12–13 [in Ukrainian].

Fisun, A. O. (2011). Teoretychno-katehorialne osmyslennia poniattia «informatsiina viina» v strukturi informatsiino-politychnoho prostoru [Theoretical and categorical understanding of the concept of «information war» in the structure of informational and political space]. *Informatsiine suspilstvo*, 13, 43–48 [in Ukrainian].

Hertsinger, R. (2021–2022). Nezminna nerishuchist [Constant indecision]. *Ukrainskyi tyzhden*, 51–52, 15 [in Ukrainian].

Horbulin, V. P., Dodonov, O. H., Lande, D. V. (2009). *Informatsiini operatsii ta bezpeka suspilstva: zahrozy, protydiia, modeliuвання* [Information operations and public security: threats, countermeasures, modeling]: monohrafiia. Kyiv: Intertekhnolohiia [in Ukrainian].

Kotubei-Herutska, O. (2022). Botofermy, bavovna, Kyselov. Shcho take IPsO, abo informatsiino-psykholohichni operatsii [Botofermy, cotton, Kiselyov. What is IPsO, or informational and psychological operations]. *Suspilne kultura*. <https://suspilne.media/culture/260991-botofermi-bavovna-kyselov-so-take-ipso-abo-informacijno-psihologichni-operacii/> [in Ukrainian].

Lukas, E. (2021–2022). Strakhy pryideshnoho roku [Fears of the coming year]. *Ukrainskyi tyzhden*, 51–52, 14 [in Ukrainian].

Makarov, Yu. (2022). Na kistkakh [On the bones]. *Ukrainskyi tyzhden*, 1, 7.

Oliinyk, Yu. (2024). Rosiiskyi kolaboratsionizm u Druhu svitovu: zamovchuvana istoriia [Russian collaborationism in the Second World War: a silent history]. *Ukrainskyi tyzhden*. <https://tyzhden.ua/rosijskyj-kolaboratsionizm-u-druhu-svitovu-zamovchuvana-istoriia/> [in Ukrainian]

Petryk, V. (2009). Sutnist i osoblyvosti provedennia spetsialnykh informatsiinykh operatsii ta aktsii informatsiinoho vplyvu [The essence and features of conducting special information operations and actions of information influence]. *Suchasni informatsiini tekhnolohii u sferi bezpeky ta oborony*, 3(6), 71–75 [in Ukrainian].

Pylypchuk, R. V. (2011). Informatsiina viina [Information war]. *Entsyklopediia Suchasnoi Ukrainy*. <https://esu.com.ua/article-12460> [in Ukrainian]

Rona, Thomas P. (1996). Information Warfare: an Age-Old Concept With New Insights. *Defense Intelligence Journal*, 5, 1, 53–67 [in English].

Shcho take IPSO, chomu vazhlyvo tse znaty i yaki operatsii zaraz provodyt Rosiia proty Ukrainy [What is IPSO, why is it important to know it and what operations is Russia currently conducting against Ukraine] (2022, 5 berez.). *Ukrainskyi tyzhden*. <https://tyzhden.ua/shcho-take-ipso-chomu-vazhlyvo-tse-znaty-i-yaki-operatsii-zaraz-provodyt-rosiia-proty-ukrainy/> [in Ukrainian]

Sun-dzy. (2017). *Mystetstvo viiny* [The art of war]. Lviv: Vydavnytstvo Staroho Leva [in Ukrainian].

Trebin, M. P. (2013). Fenomen informatsiinoi viiny u sviti, shcho hlobalizuietsia [The phenomenon of information warfare in the globalizing world].

Visnyk Natsionalnoho universytetu «Yurydychna akademiia Ukrainy imeni Yaroslava Mudroho». Serii: Filosofiia, filosofiia prava, politolohiia, sotsiologiia, 2(16), 188–198 [in Ukrainian].

Tverdokhlib, Yu. (2019). Informatsiino-psykholohichni operatsii Rosiiskoi Federatsii proty Ukrainy – osnovni etapy ta tsili [Information and psychological operations of the Russian Federation against Ukraine – main stages and goals]. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Serii: Mizhnarodni vidnosyny, 46, 206–213 [in Ukrainian].*

Vikhrov, M. (2022). Putynskyi symuliakr. Navishcho Kreml hraietsia u konservatyvnykh i yaki tsinnosti vin zakhyschaie [Putin's simulacrum. Why does the Kremlin play conservatism and what values does it defend?]. *Ukrainskyi tyzhden, 1, 8–9 [in Ukrainian].*

Vorozhbyt, O. (2024). Rosiia posyliuie dyversii ta hibrydni operatsii po usii Yevropi [Russia is stepping up sabotage and hybrid operations across Europe]. *Ukrainskyi tyzhden. <https://tyzhden.ua/rosiia-posyliuie-dyversii-ta-hibrydni-operatsii-po-usij-ievropi> [in Ukrainian]*

Zhadko, V. (zah. red.). (2018). Hibrydna viina i zhurnalistyka. *Problemy informatsiinoi bezpeky [Hybrid war and journalism. Problems of information security]: navch. posib. Kyiv: Vydavnytstvo NPU imeni M. P. Drahomanova [in Ukrainian].*

Ihor Vdovychyn

D.Sc in Political Sciences,
Professor, Department of Theory and History of Political Science,
Ivan Franko National University of Lviv
(Lviv, Ukraine)
Vdovychyn.I@gmail.com

ISSUES OF INFORMATION WARFARE ON THE PAGES OF UKRAINSKYI TYZH DEN MAGAZINE (2022–2024)

The phenomenon of «information warfare» is analysed, which is becoming one of the decisive tools of influence in the modern world, full of large-scale wars that threaten to escalate into the Third World War. This factor determines the relevance of the topic of the article. The history of the scientific study of the issue of information warfare in modern studies, in particular by V. Horbulin, V. Petryk, M. Trebin, A. Fisun and others, is presented. The purpose of the study is to reveal the tools of information warfare and means of counteraction, especially using the example of *Ukrainskyi tyzhden* magazine. To achieve the goal, the following tasks are determined: to demonstrate approaches to the components of information warfare – various PSYOP (psychological operations) and the potential dangers that arise in the

absence of resistance to manipulation of consciousness and information violence. Systemic, hermeneutic and historical methods are used as a methodological basis. The problems for Ukraine in connection with Russia's wide use of «information warfare» technologies against our country and the tools of resistance – the active intellectual activity of *Ukrainskyi tyzhden* magazine in 2022–2024 – are shown. The importance of the periodical's work is due not only to directly addressing these issues, but above all to understanding the broader historical and political context in which events take place. This is achieved by publishing a variety of journalistic, research, and analytical materials, including those by foreign authors. The magazine forms a worldview in its readers that allows them to critically perceive external information influences. The position of the periodical is not only a response to acute problems in the confrontation with Russia but it also plays an important role in creating an intellectual environment of freedom in Ukraine.

Keywords: information war, mass media, press, Russia, Ukraine, manipulation, *Ukrainskyi tyzhden*.